EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2019 04 12
COM(2019) 179 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Valstybių narių pagal Reglamentą (ES) Nr. 181/2011 dėl miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų transporto keleivių teisių, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004, suteiktos išimtys

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Valstybių narių pagal Reglamentą (ES) Nr. 181/2011 dėl miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų transporto keleivių teisių, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004, suteiktos išimtys

1. ĮVADAS

1.1. Pagrindiniai faktai

Reglamentu (ES) Nr. 181/2011[1] (toliau – Reglamentas) nustatytos įvairios keleivių, keliaujančių Europos Sąjungoje miesto ir tolimojo susisiekimo autobusais, teisės. Jis taikomas nuo 2013 m. kovo 1 d.

Šią ataskaita Komisija teikia pagal Reglamento 2 straipsnio 6 dalį ir 18 straipsnio 2 dalį, kuriomis reikalaujama, kad ji praneštų Europos Parlamentui ir Tarybai apie išimtis, kurios buvo suteiktos pagal 2 straipsnio 4 dalį, 2 straipsnio 5 dalį ir 18 straipsnio 1 dalį.

1.2. Reglamento taikymo sritis

Apskritai, Reglamentas taikomas vadinamosioms reguliarioms paslaugoms (nustatytais laiko tarpais ir nustatytais maršrutais teikiamoms paslaugoms, kai keleiviai yra įlaipinami ir išlaipinami iš anksto numatytose stotelėse), skirtoms nenurodytų kategorijų keleiviams, kai jų įlaipinimo arba išlaipinimo vieta yra valstybės narės teritorijoje[2].

1.3. Reglamento turinys

Keleiviai, kurie naudojasi bet kokios rūšies reguliariomis paslaugomis, nepriklausomai nuo to, kokiu suplanuotu atstumu teikiama paslauga, turi šias pagrindines teises:

1) teisę į nediskriminacines vežimo sąlygas (visų pirma, nediskriminacinius tarifus);

2) galimybę naudotis transportu neįgaliems arba riboto judumo asmenims be papildomų išlaidų (vežėjai gali atsisakyti vežti keleivius su negalia tik jei tai nėra įmanoma fiziškai dėl autobuso konstrukcijos, autobuso stotelės arba stoties infrastruktūros arba jei tai darydami jie pažeistų sveikatos ir saugos reikalavimus);

3) prieš kelionę ir jos metu turi teisę susipažinti su būtiniausiomis taisyklėmis dėl kelionės informacijos, įskaitant informaciją apie jų teises;

4) vežėjai turi suteikti jiems galimybę susipažinti su skundų nagrinėjimo tvarka; taip pat

[1] 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 181/2011 dėl miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų transporto keleivių teisių, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 (OL L 55, 2011 2 28, p. 1).

[2] Be to, kelios nuostatos (iš kurių svarbiausios – nuostatos dėl kompensacijos ir pagalbos, kurias vežėjai privalo suteikti kelių eismo įvykių sukeltos mirties, sužalojimo, bagažo praradimo ar sugadinimo atvejais) taip pat taikomos vienkartinėms paslaugoms, kai keleivių grupė suburiama kliento arba vežėjo iniciatyva.

5) kreiptis į nepriklausomas nacionalines kiekvienoje valstybėje narėje veikiančias vykdymo užtikrinimo įstaigas, kurios yra įgaliotos užtikrinti Reglamento vykdymą ir, kai būtina, taikyti sankcijas[3].

Naudodamiesi reguliariomis paslaugomis, kurių suplanuotas paslaugos maršruto atstumas yra 250 km arba daugiau, keleiviai taip pat turi toliau nurodytas papildomas teises:

6) teisę gauti (elektroninius arba popierinius) bilietus ar bet kokius kitus dokumentus, kuriais suteikiama teisė būti vežamam;

7) teisę gauti kompensaciją ir pagalbą dėl nelaimingo atsitikimo įvykusios mirties ar sužalojimo, taip pat bagažo praradimo ar sugadinimo atveju;

8) teisę būti informuoti, kai kelionė atšaukiama arba vėluojama išvykti;

9) teisę susigrąžinti visus už bilietą sumokėtus pinigus arba vykti kitu maršrutu, jei kelionė atšaukiama arba labai vėluojama ją pradėti;

10) teisę gauti tinkamą pagalbą, jei kelionė atšaukiama arba labai vėluojama ją pradėti (taikoma tik tada, jei numatyta kelionės trukmė yra ilgesnė kaip 3 valandos);

11) teisę į kompensaciją, kurios dydis gali siekti 50 % bilieto kainos, jei vežėjas keleiviui nepasiūlė pasirinkti, ar jis nori susigrąžinti už bilietą sumokėtus pinigus, ar vykti kitu maršrutu, kai kelionė yra atšaukiama arba labai vėluojama ją pradėti; taip pat

12) neįgalieji ar riboto judumo asmenys turi teisę stotyse ir transporto priemonėse gauti specialią nemokamą pagalbą.

2. Reglamento taikymo srities išimtys[4]

2.1. Šio Reglamento netaikymas reguliarioms vidaus paslaugoms remiantis Reglamento 2 straipsnio 4 dalimi

Valstybės narės galėjo skaidriu ir nediskriminaciniu pagrindu leisti iki 2017 m. vasario 28 d. teikiant reguliarias vidaus paslaugas maršrutais, kurių suplanuotas atstumas yra 250 km arba daugiau, naudotis nepagrindinių teisių taikymo išimtimi. Šios išimties taikymas galėtų būti pratęstas vieną kartą ir ne ilgesniam kaip ketverių metų laikotarpiui (kuris baigiasi ne vėliau kaip 2021 m. vasario 28 d.).

2013 m., kai buvo pradėtas taikyti Reglamentas, šio tipo išimtis suteikė iš viso 13 valstybių narių (Čekija[5], Estija, Graikija, Jungtinė Karalystė, Kroatija, Latvija, Nyderlandai, Portugalija, Prancūzija, Rumunija, Slovakija, Slovėnija ir Vengrija[6]).

[3] Be to, kadangi Reglamentas yra įtrauktas į Reglamento (EB) Nr. 2006/2004 dėl nacionalinių institucijų, atsakingų už vartotojų apsaugos teisės aktų vykdymą, bendradarbiavimo priedą, nacionalinės institucijos, bendradarbiaujančios ES vartotojų apsaugos srityje, gali bendradarbiauti tarpusavyje tirdamos ES miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų keleivių teisių pažeidimus ir taikyti bendradarbiavimu pagrįstas vykdymo užtikrinimo priemones, kad atgrasytų ekonominės veiklos vykdytojus nuo tų teisių pažeidinėjimo.

[4] Komisija, remdamasi valstybių narių pateikta informacija, skelbia atnaujintą valstybių narių suteiktų išimčių sąrašą adresu https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/themes/passengers/road/doc/exemptions-from-bus-coach-passengers-rights-and-obligations.pdf

2017 m. iš viso 8 valstybės narės (Estija, Jungtinė Karalystė, Kroatija, Latvija, Portugalija, Slovakija, Slovėnija ir Vengrija) nusprendė pratęsti šios išimties taikymą[7].

2.2. Išimties taikymas reguliarioms paslaugoms, kai didelė paslaugų dalis (įskaitant bent vieną numatytą sustojimą) teikiama už Europos Sąjungos ribų, remiantis Reglamento 2 straipsnio 5 dalimi

Valstybės narės taip pat galėjo leisti reguliarioms paslaugoms netaikyti viso Reglamento, kai didelė paslaugų dalis (įskaitant bent vieną numatytą sustojimą) teikiama už Europos Sąjungos ribų. Šios išimtys, kurios taip pat turėjo būti suteiktos remiantis skaidriu ir nediskriminaciniu pagrindu, nustojo galioti 2017 m. vasario 28 d., tačiau jų taikymas galėjo būti vieną kartą (ne vėliau kaip iki 2021 m. vasario 28 d.) pratęstas ketverių metų laikotarpiui.

2013 m. šio tipo išimtis suteikė iš viso 14 valstybių narių (Austrija, Estija, Graikija, Italija, Jungtinė Karalystė, Kroatija, Latvija, Nyderlandai, Prancūzija, Slovakija, Slovėnija, Suomija, Vengrija, Vokietija).

2017 m. šios išimties taikymą nusprendė pratęsti iš viso 9 valstybės narės (Estija, Graikija, Jungtinė Karalystė, Kroatija, Latvija, Slovakija, Slovėnija, Suomija ir Vengrija)[8].

2.3. Visų ar kai kurių nuostatų, susijusių su keliaujančių neįgaliųjų ar riboto judumo asmenų teisėmis, netaikymas reguliarioms paslaugoms remiantis Reglamento 18 straipsnio 1 dalimi

Valstybės narės savo vidaus paslaugoms gali netaikyti visų arba kai kurių Reglamento III skyriaus dėl keliaujančių neįgaliųjų ir riboto judumo asmenų teisių nuostatų, jeigu jos užtikrina, kad keliaujančių neįgaliųjų ir riboto judumo asmenų apsaugos lygis pagal jų nacionalines taisykles yra bent toks pat kaip Reglamente nustatytas lygis. Valstybės narės praneša Komisijai apie tokias suteiktas išimtis. Komisija imasi atitinkamų veiksmų, jei laiko, kad tokia išimtis neatitinka reikalavimo, kad neįgaliųjų ir riboto judumo asmenų apsaugos lygis pagal nacionalines taisykles būtų bent toks pat, kaip nustatyta Reglamente.

Valstybių narių, suteikusių išimtis remiantis Reglamento 18 straipsnio 1 dalimi, nebuvo.

[5] Čekija suteikė išimtis tik dėl Reglamento 8, 19 ir 21 straipsnių.
[6] Vengrijos suteikta išimtis neapima Reglamento 7 straipsnio ir 16 straipsnio 1 dalies.
[7] 2018 m. gruodžio 20 d., kai buvo parengta ši ataskaita, šią išimtį taikė tos pačios valstybės narės.
[8] 2018 m. gruodžio 20 d., kai buvo parengta ši ataskaita, šią išimtį taikė tos pačios valstybės narės.

3. Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis ir nacionalinėmis vykdymo užtikrinimo institucijomis dėl išimčių

Prieš pateikdama savo ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Reglamento (ES) Nr. 181/2011[9] taikymo, Komisija 2016 m. konsultavosi su suinteresuotosiomis šalimis dėl Reglamento taikymo. Šiose konsultacijose keleivių organizacijos[10] kritikavo valstybes nares esą jos suteikė per daug išimčių. Jų nuomone, jei išimtys taikomos plačiai, keleiviai negali visapusiškai naudotis savo teisėmis ir neturi teisinio aiškumo (visų pirma todėl, kad keleiviams yra sunku žinoti, kokia valstybė narė taiko kokias išimtis).

Todėl toje pačioje ataskaitoje Komisija ragino valstybes nares, kurios suteikė šio Reglamento taikymo išimtis, iki 2017 m. kovo 28 d. peržiūrėti, ar, atsižvelgiant į jų sukauptą patirtį, būtina šias išimtis taikyti toliau.

2017 m. rugsėjo mėn. Komisija atliko nacionalinių vykdymo užtikrinimo institucijų apklausą, prašydama jas paaiškinti, kodėl jų valstybė narė nusprendė suteikti šias išimtis arba jų nesuteikti[11].

Savo sprendimus suteikti išimtis valstybės narės paaiškino taip: Čekija, Nyderlandai ir Vengrija suteikė išimtis tik reguliarioms vidaus paslaugoms, kad nacionaliniai operatoriai turėtų daugiau laiko pasirengti Reglamento taikymui ir padarytų reikalingas investicijas (pavyzdžiui, suteiktų prieigą prie transporto priemonių parko ir infrastruktūros). Estija ir Latvija išimtis tokioms paslaugoms taikė todėl, kad visapusiškas Reglamento taikymas vidaus paslaugoms uždėtų didelę naštą veiklos vykdytojams, dėl ko nutrūktų tam tikrų paslaugų teikimas. Kroatija šią išimtį suteikė nacionalinių vežėjų prašymu. JK šią išimtį suteikė laikydamasi bendrosios vyriausybės politikos, kuria siekiama pasinaudoti visomis sąnaudas įmonėms sumažinančiomis ES teisės aktuose numatytomis išimtimis.

Estija, Latvija, Nyderlandai ir Vokietija paaiškino išimtį taikiusios reguliarioms paslaugoms, kai didelė tokių reguliarių paslaugų dalis teikiama už Sąjungos ribų, – taip jos siekė iš naujo suderėti savo dvišalius keleivių vežimo kelių transportu susitarimus su trečiosiomis šalimis ir įtraukti į tokius susitarimus panašius straipsnius dėl keleivių teisių.

4. Išvada

Per pirmuosius ketverius Reglamento taikymo metus net kelios valstybės narės suteikė daug išimčių, kad miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų vežėjai galėtų pasirengti Reglamento taikymui. 2017 m., kai jos turėjo nuspręsti, ar tęsti šių išimčių taikymą, kai kurios iš šių valstybių narių manė, kad miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų vežėjai yra pasirengę visapusiškai taikyti Reglamentą ir poreikio toliau taikyti šias išimtis nebėra. Nepaisant to, dar yra 10 valstybių narių, kurios taiko vieną ar dvi tokio tipo išimtis.

[9] COM(2016) 619 *final*
[10] Europos neįgaliųjų forumas (EDF) ir Europos keleivių federacija (EPF)
[11] http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupMeeting&meetingId=2166